

เจาะเวลา ตามหา “รายการเด็ก”

“วัยเด็ก” คือวัยแห่งการเรียนรู้ เปรียบเสมือนต้นกล้า ที่ต้องปลูกฝังบ่มเพาะ การให้เด็กซึมซับและเรียนรู้คอนเทนต์สำหรับวัยเด็กอย่างเหมาะสม จึงเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดทิศทางการเจริญเติบโตสู่การสร้างคุณคุณภาพในสังคม ในขณะเดียวกัน สื่อโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อที่เข้าถึงกลุ่มผู้ชมทั่วประเทศได้อย่างครอบคลุมและรวดเร็ว อีกทั้งเป็นสื่อที่เข้าถึงวัยเด็กได้ง่าย ก็ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในการเสริมสร้างพัฒนาการของเด็ก ทั้งความคิดสร้างสรรค์ ความกล้าแสดงออก ตลอดจนเป็นเครื่องมือช่วยเสริมสร้างคุณธรรมให้กับต้นกล้าเหล่านี้

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาตลาดรายการเด็กในโทรทัศน์ไทย พบว่า รายการเด็กที่เป็นตำนานในอดีตยุคทีวีแอนะล็อก ที่หลายคนใน Gen Y เติบโตมากับการรับชมรายการเหล่านี้ เช่น สโมสรมั้งน้อย หนูทำได้ หรือเจ้าขุนทอง ล้วนแต่ลาจออกไปแล้ว พร้อมกับการมีผู้ผลิตรายการหน้าใหม่ๆ เข้ามาสู่ตลาด ตลอดจนการเข้ามาของรายการการ์ตูนจากต่างประเทศที่เริ่มได้รับความนิยมในกลุ่มผู้ชมเด็ก

ในยุคปัจจุบันที่อุตสาหกรรมโทรทัศน์เองก็ได้รับผลกระทบจากทั้งภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ และการระบาดของไวรัสโควิด-19 ประกอบกับการคืนใบอนุญาตการประกอบกิจการของกลุ่มช่องโทรทัศน์ดิจิทัล ประเภทธุรกิจหมวดหมู่เด็กเยาวชนและครอบครัว ส่งผลให้รายการสำหรับเด็กในช่องโทรทัศน์ดิจิทัลลดน้อยลงไปมากมากกว่านั้น การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเทคโนโลยียุคดิจิทัล (Digital Disruption) ที่ทำให้สื่อออนไลน์ขยายตัว ยังได้ส่งผลให้รายการเด็กที่เป็นรายการเฉพาะกลุ่ม มีการกระจายตัวไปสู่ช่องทางออนไลน์ด้วย

นอกจากนี้ อีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้รายการเด็กมีจำนวนน้อย คือ ปัญหาของการผลิตรายการเด็กที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ในการทำคอนเทนต์จนสามารถสร้างความประทับใจให้แก่ผู้รับชมและสามารถก้าวขึ้นมาเป็นรายการที่ได้รับความนิยมในวงกว้าง และเนื่องจากรายการเด็กนั้นหาสปอนเซอร์ได้ยาก และยังมีข้อจำกัดในการโฆษณาสินค้าในช่วงรายการเด็ก ทำให้กลายเป็นข้อจำกัดทางธุรกิจที่ส่งผลให้บางช่องโทรทัศน์ดิจิทัลไม่มีรายการเด็กอยู่ในผังรายการเลย

ช่อง	รายการเด็ก	ตัวอย่างรายการอื่นๆ ในกลุ่มครอบครัว
	ไม่มีรายการเด็ก	สารคดี เกษตรสมุนไพรไทย คนไทยหัวใจไม่ท้อ
	เสาร์ (07.00-08.00 น.) Young Jeng ยังแจ่ง / ตะวันยิ้ม อาทิตย์ (07.00-08.00 น.) ยังแจ่ง / Creator เป็นได้ง่ายจัง	
	เสาร์ (06.00-08.00 น.) คิดส์สนุก สุดสัปดาห์ / TataTitiToto ไดโนมหัศจรรย์ / ขบวนการพินันนม / บ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย / การ์ตูนรักก็ ชุม / สอนศิลป์ / Kids Rangers ปฏิบัติการเด็กช่างคิด / Let's Design แอบบอกให้ออกแบบ อาทิตย์ (06.00-08.00 น.) คิดส์สนุก สุดสัปดาห์ / TataTitiToto ไดโนมหัศจรรย์ / ขบวนการพินันนม / บ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย / การ์ตูนรักก็ ชุม / สอนศิลป์ / หม้อข้าวหม้อแกง / ทำให้ อ่าน -The Reading Hero	
	ไม่มีรายการเด็ก	สร้างศิลป์ / ลายแทงชุมชน
	ไม่มีรายการเด็ก	เสาร์ อาทิตย์ (08.00-09.00 น.) รายการสารคดี เปิดโลกสัตว์มหัศจรรย์
	ไม่มีรายการเด็ก	เสาร์ อาทิตย์ (06.00-07.00 น.) รายการศาสนา อนุรักษ์ธรรม และ พุทธปัญญาภิรมย์
	ไม่มีรายการเด็ก	เสาร์ อาทิตย์ (13.00-15.00 น.) คนรักบ้าน เทียวตามรอย อยู่สบาย
	เสาร์ (16.00-17.00 น.) SUPER 10 อัจฉริยะพันธุ์จิ๋ว อาทิตย์ (08.30-09.00 น.) ณัชชา แอนด์ เดอะแก๊ง	
	เสาร์ (05.55-06.55 น.) ซีพีโซว์- สเวนส์ตว์ มหาสนุก อาทิตย์ (05.55-06.55 น.) รากแก้ว เรนเจอร์	

ช่อง	รายการเด็ก	ตัวอย่างรายการอื่นๆ ในกลุ่มครอบครัว
	เสาร์ อาทิตย์ (06.00-07.00 น.) DEX club cartoon เสาร์ (12.00-13.00 น.) School Rangers รถโรงเรียน	
	ไม่มีรายการเด็ก	เสาร์ อาทิตย์ (10.10-11.05 น.) รายการ นายจำ ทาสมาแล้ว
	เสาร์ อาทิตย์ (06.50-08.40 น.) Happy Family Weekend ภาพยนตร์สำหรับเด็กการ์ตูน	
	เสาร์ อาทิตย์ (06.00-07.00 น.) สารคดี ชีวิตสัตว์มหัศจรรย์ เสาร์ อาทิตย์ (07.00-09.00 น.) 9 การ์ตูน เสาร์ อาทิตย์ (09.00-09.30 น.) สารคดี ชีวิตสัตว์มหัศจรรย์ จันทร์-ศุกร์ (10.30-11.00 น.) มะหมากับบรรดาเพื่อนซี้	
	เสาร์ (10.00-11.00 น.) รัน เก่งจริง ชิงค่าเทอม เสาร์ อาทิตย์ (16.00-17.00 น.) เก่งจริง ชิงค่าเทอม	
	ไม่มีรายการเด็ก	เสาร์ อาทิตย์ (06.00-7.00 น.) สารคดีประสบการณ์โลก เสาร์ อาทิตย์ (18.00-19.00 น.) เกมต่อชีวิต
	เสาร์ (10.00-11.00 น.) ทุ่งแสงตะวัน เสาร์ อาทิตย์ (04.00-04.40 น.) รายการธรรมะ และสารคดี	
	ไม่มีรายการเด็ก	เสาร์ อาทิตย์ (09.00-11.00 น.) รายการครอบครัว เช่น ตามอำเภอจาน ช่างประจำบ้าน บ้านและสวน
	เสาร์ อาทิตย์ (07.00-08.00 น.) การ์ตูนฮิตสุดสัปดาห์	
	ไม่มีรายการเด็ก	เสาร์ อาทิตย์ (08.00-08.30 น.) รายการสารคดี เปิดโลกสุดสัปดาห์

จากข้อมูลผังรายการเดือนตุลาคม 2564 ของ 19 ช่องโทรทัศน์ดิจิทัล ซึ่งไม่รวมช่องที่อยู่ระหว่างทดลองออกอากาศ เช่น ช่อง ALTV ซึ่งเป็นช่องรายการสำหรับเด็กโดยเฉพาะ ช่องการศึกษา และช่อง T Sports ซึ่งเป็นช่องกีฬา พบว่า มีถึง 9 ช่องที่ไม่มีรายการเด็กในผังรายการ แต่ยังคงรายการสำหรับครอบครัวในผังรายการ เช่น กลุ่มรายการสารคดี หรือประเภทรายการวาไรตี้สำหรับครอบครัวแทน

โดยภาพรวมจะเห็นได้ว่า รายการเด็กที่มีอยู่ในผังรายการปัจจุบัน ยังมีจำกัดอยู่ในไม่กี่ช่องรายการ และมีจำนวนไม่มากนัก โดยเฉพาะในช่องโทรทัศน์ประเภทธุรกิจ ซึ่งเป็นผลมาจากข้อจำกัดเชิงธุรกิจของรายการเด็ก ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว อย่างไรก็ตาม ยังมีช่องไทยพีบีเอส ซึ่งเป็นช่องโทรทัศน์ประเภทสาธารณะที่ไม่มีข้อจำกัดเรื่องทางธุรกิจดังกล่าว ที่ให้ความสำคัญกับรายการเด็กมากที่สุดในขณะนี้ ซึ่งการวัดความนิยมรายการสำหรับเด็กจากข้อมูลเรตติ้งจะพบว่า แต่ละรายการมีเรตติ้งไม่สูงมากนัก เนื่องจากเป็นรายการเฉพาะกลุ่มผู้ชม (Niche) เท่านั้น

รางวัลนาฏราช

รางวัลทีวีสีดาว

ในขณะเดียวกัน การวัดความสำเร็จของรายการเด็กที่ดีและมีคุณภาพอีกช่องทางหนึ่งนั้น สามารถพิจารณาได้จากรายการที่ได้รับรางวัลจากองค์กรต่างๆ ในการตัดสินรายการที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ ซึ่งในปี 2564 มีการประกาศมอบรางวัลสำหรับรายการเด็กแล้วทั้งสิ้น 2 เวที ได้แก่ รางวัลนาฏราช ครั้งที่ 12¹ โดยรายการที่ได้รับรางวัลคือ รายการ “Super 10” ซึ่งออกอากาศทางช่องเวิร์คพอยท์ทีวี และรางวัลทีวีสีดาว ครั้งที่ 2² โดยรายการที่ได้รับรางวัลคือ รายการ “Kids Rangers ปฏิบัติการเด็กช่างคิด” ซึ่งออกอากาศทางช่องไทยพีบีเอส อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเรตติ้งของทั้งสองรายการนี้จะเห็นได้ว่า ทั้งสองรายการต่างก็มีกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน

¹ พิจารณาจากรายการที่ออกอากาศในปี 2563

² พิจารณาจากรายการที่ออกอากาศในปี 2561-2563

เรตติ้งรายการ “Super 10”

เรตติ้ง

ปี 2563

ปี 2564

เรตติ้งเฉลี่ยทั่วประเทศ	1.462	1.504
เขตกรุงเทพฯ	2.303	2.491
เขตต่างจังหวัด	1.321	1.339
เพศหญิง	1.504	1.605
เพศชาย	1.418	1.399
อายุ		
(4- 5 ปี)	0.942	0.959
(6- 9 ปี)	1.012	0.908
(10-14 ปี)	1.276	1.207
(15-19 ปี)	0.517	0.488
(20-24 ปี)	0.712	0.522
(25-29 ปี)	0.897	0.906
(30-34 ปี)	1.072	0.768
(35-39 ปี)	1.030	1.214
(40-44 ปี)	1.140	1.042
(45-49 ปี)	1.477	1.456
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	2.379	2.591

เรตติ้งรายการ
“Kids Rangers ปฏิบัติการเด็กช่างคิด”

เรตติ้ง	ปี 2563	ปี 2564
เรตติ้งเฉลี่ยทั่วประเทศ	0.077	0.036
เขตกรุงเทพฯ	0.142	0.050
เขตต่างจังหวัด	0.066	0.033
เพศหญิง	0.095	0.039
เพศชาย	0.057	0.032
อายุ		
(4- 5 ปี)	0.149	0.071
(6- 9 ปี)	0.372	0.128
(10-14 ปี)	0.118	0.111
(15-19 ปี)	0.013	0.009
(20-24 ปี)	0	0.002
(25-29 ปี)	0.001	0.003
(30-34 ปี)	0.014	0.021
(35-39 ปี)	0.093	0.046
(40-44 ปี)	0.057	0.055
(45-49 ปี)	0.130	0.021
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	0.056	0.022

รายการ “Super 10 อัจฉริยะพันธุ์จิ๋ว” ทางช่องเวิร์คพอยท์ทีวี เป็นรายการโทรทัศน์ประเภทวาไรตี้สำหรับเด็กและเยาวชน ที่เปิดโอกาสให้แสดงความสามารถต่างๆ ซึ่งจากข้อมูลเรตติ้งพบว่า กลุ่มเป้าหมายหลักของผู้ชมไม่ใช่เด็กเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงกลุ่มครอบครัวทั้งหมด โดยพบว่า ช่วงอายุที่รับชมรายการสูงสุด (ในปี 2563 และ 2564) เป็นกลุ่มผู้ใหญ่อายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป ส่วนกลุ่มเด็กที่รับชมมากที่สุดเป็นช่วงอายุ 10-14 ปี

ในขณะที่รายการ “Kids Rangers ปฏิบัติการเด็กช่างคิด” ทางช่องไทยพีบีเอส เป็นรายการ Reality Show ในรูปแบบการเรียนรู้ ผสมผสานความสนุกหลากหลาย ที่เหมาะกับกลุ่มเป้าหมายระดับประถมศึกษา ซึ่งจากข้อมูลเรตติ้งพบว่า มีความแตกต่างกันกับรายการ Super 10 กล่าวคือ ช่วงอายุของผู้รับชมรายการเป็นกลุ่มเด็ก ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 4-14 ปี โดยช่วงอายุที่นิยมรับชมมากที่สุด เป็นช่วงอายุ 6-9 ปี ในทั้งซีซั่น 3 และซีซั่น 4

จากข้อมูลเบื้องต้นดังกล่าว สามารถสรุปรูปแบบรายการเด็ก ที่ออกอากาศในช่องโทรทัศน์ดิจิทัลได้ว่า มี 2 รูปแบบหลัก ได้แก่

รายการสำหรับเด็ก

กรณีรายการ “Kids Rangers ปฏิบัติการเด็กช่างคิด” ทางช่องไทยพีบีเอส เป็นหนึ่งในตัวอย่างของรายการสำหรับเด็ก ที่เจาะตรงกลุ่มเป้าหมายวัยเด็กชัดเจน โดยมีฐานผู้ชมในกลุ่มเด็ก

รายการที่มีเด็กมีบทบาทร่วมในรายการ

ส่วนรายการ “Super 10 อัจฉริยะพันธุ์จิ๋ว” ทางช่องเวิร์คพอยท์ทีวี เป็นกรณีรายการที่มีเด็กมีบทบาทร่วมสำคัญในรายการ ที่เจาะกลุ่มเป้าหมายผู้ชมทั้งครอบครัวมากกว่ากลุ่มเด็ก

โดยสรุปแล้ว ไม่ว่าจะรายการเด็กในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งรายการสำหรับเด็ก และรายการที่เด็กเข้ามามีบทบาท ต่างก็มีจำนวนน้อยมากในผังรายการปัจจุบัน รายการสำหรับเด็กและเยาวชน จึงเป็นกลุ่มรายการที่สมควรต้องได้รับการสนับสนุนทั้งจากภาครัฐและเอกชน และที่สำคัญที่สุด รายการเด็กควรเป็นรายการที่จุดประกายความรู้ ต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ และเสริมสร้างประสบการณ์ในวัยเด็ก ให้เด็กได้เรียนรู้ และเติบโตอย่างมีคุณภาพนั่นเอง

แสดงรายการเด็ก 19 ช่องโทรทัศน์ดิจิทัล

รายการเด็ก

ช่อง

ตัวอย่างรายการอื่นๆ ในกลุ่มครอบครัว

ไม่มีรายการเด็ก

สารคดี เกษตรสมุนไพรไทย คนไทยหัวใจไม่ท้อ

เสาร์ (07.00-08.00 น.) Young Jeng ยังเจ๋ง / ตะวันยิ้ม
อาทิตย์ (07.00-08.00 น.) ยังเจ๋ง / Creator เป็นได้ง่ายจัง

เสาร์ (06.00-08.00 น.) คิตส์สนุก สุดสัปดาห์ / TataTitiToto ไดโนมหัศจรรย์ / ขบวนการพินันนม / บ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย / การ์ตูนรักก็ ชูม / สอนศิลป์ / Kids Rangers ปฏิบัติการเด็กช่างคิด / Let's Design แอบบอกให้ออกแบบ

อาทิตย์ (06.00-08.00 น.) คิตส์สนุก สุดสัปดาห์ / TataTitiToto ไดโนมหัศจรรย์ / ขบวนการพินันนม / บ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย / การ์ตูนรักก็ ชูม / สอนศิลป์ / หม้อข้าวหม้อแกง / ทำให้อ่าน -The Reading Hero

ไม่มีรายการเด็ก

สร้างศิลป์ / ลายแทงชุมชน

ไม่มีรายการเด็ก

เสาร์ อาทิตย์ (08.00-09.00 น.) รายการสารคดี เปิดโลกสัตว์มหัศจรรย์

ไม่มีรายการเด็ก

เสาร์ อาทิตย์ (06.00-07.00 น.) รายการศาสนา อรุณธรรม และ พุทธปัญญาภิรมย์

ไม่มีรายการเด็ก

เสาร์ อาทิตย์ (13.00-15.00 น.) คนรักบ้าน เทียวตามรอย อยู่สบาย

เสาร์ (16.00-17.00 น.) SUPER 10 อัจฉริยะพันธุ์จ้าว
อาทิตย์ (08.30-09.00 น.) ฌัซซา แอนด์ เดอะแก๊ง

เสาร์ (05.55-06.55 น.) ซิฟิโซว์- สวนสัตว์ มหาสนุก
อาทิตย์ (05.55-06.55 น.) การ์ตูน คลับ / (05.55-06.55 น.) รากแก้ว เรนเจอร์

เสาร์ อาทิตย์ (06.00-07.00 น.) DEX club cartoon
เสาร์ (12.00-13.00 น.) School Rangers รถโรงเรียน

ไม่มีรายการเด็ก

อาทิตย์ (10.10-11.05 น.) รายการ นายจำ ทาสมาแล้ว

เสาร์ อาทิตย์ (006.50-08.40 น.) Happy Family Weekend ภาพยนตร์สำหรับเด็ก การ์ตูน

เสาร์ อาทิตย์ (06.00-07.00 น.) สารคดี ชีวิตสัตว์มหัศจรรย์ / (07.00-09.00 น.) 9 การ์ตูน / (09.00-09.30 น.) สารคดี ชีวิตสัตว์มหัศจรรย์
จันทร์-ศุกร์ (10.30-11.00 น.) มะหมากับบรรดาเพื่อนซี้

เสาร์ (10.00-11.00 น.) รีรัน เก่งจริง ชิงค่าเทอม
เสาร์ อาทิตย์ (16.00-17.00 น.) เก่งจริง ชิงค่าเทอม

ไม่มีรายการเด็ก

เสาร์ อาทิตย์ (06.00-7.00 น.) สารคดีประสบการณ์โลก (18.00-19.00 น.) เกมต่อชีวิต

เสาร์ (10.00-11.00 น.) พุ่งแสงตะวัน
เสาร์ อาทิตย์ (04.00-04.40 น.) รายการธรรมะ และสารคดี

ไม่มีรายการเด็ก

เสาร์ อาทิตย์ (09.00-11.00 น.) รายการครอบครัว เช่น ตามอำเภอจาน ช่างประจำบ้าน บ้านและสวน

เสาร์ อาทิตย์ (07.00-08.00 น.) การ์ตูนฮิตสุดสัปดาห์

ไม่มีรายการเด็ก

เสาร์ อาทิตย์ (08.00-0830 น.) รายการสารคดี เปิดโลกสุดสัปดาห์